

-Étude comparative de
G. Lacombe

"Dx. Cat." n° 103

1863

Uriarte - 5 Catéchismes biscaïens

(Marquina,
Bernéo,
Auratic,
Centre,
Ochandiano.)

Castellano

Margina

Bernes

lo que ha de creer

Paraque?

que tenemos
para confesar

Cristinae jacis
 bier ditubae
 san equidazu
 cimbar

sinistruo daben
jaquingo dan
diran
gariala

described as
attracted to the ground

Getaraw

guri

dancogun
confesão
cer da

es dogma
cerura igoten
zarianez

dancuzanac
dituzunac
dituzanac

dira

danczuberanac
dituzuberac

dagozan

adierazoten
emotico

Cristianae jagin⁹
 biar dituzanae

11

W

11

18

division

44

11

12

כ

ノ

17

19

11

11

6

10

10

dozuzanae

11

21

dancaz nez anac
doz nez anac

43

17

4

Castile.

porque son
cuantas
poder
porque hace

¿tiene?
A cual se llama

memoria

então

(sans)
général?

¿pues hai?
se llaman
de los niños

Mary.

diralaco
cembar
escribide
equites dabelaco
nai daben
elalako

{ bai al dance ?
 ceni derichan
 yzate bi
 " gomuta
 izan zan
 diñozu
 ez zalaw

Envoi

doncellatus

baga
cintue
qura
quinan
quendubay

al dago?
deriche

seinen

inaten

Barrio

1802

Bernice

myas dirialaco
sanguis cimbis
yres inae " "
desine " "
murga haben

etc dance
center derichon

42 19

water

11

myaer^hpurk

11 —

11

1871
1872
1873

quendian

11

20 mg all rev prob

11

128

022

1871

Centr.

Ararat.

Ochand.

dirielaco

dirielaco

dirielaco

cimbel

cimbel

cimbel

nopev

nopev

nopev

" danielaco

" danielaco

" danielaco

gure daven

gure daven

gure daven

euelaco

euelaco

euelaco

ete daven

ete daven

ete daven

ceneri derechon

ceneri derechon

ceneri derechon

nar

nar

nar

gomute

gomute

gomute

izen zan

izen zan

izen zan

inpa

inpa

inpa

danielaco

danielaco

danielaco

"

erda [erda]

erda

anera

anera

anera

"

ao

ao

"

ao

ao

"

ao

ao

quinen

quinen

quinen

"

ao

ao

quenduen

quenduen

quenduen

dago ala?

dago ala?

dago ala?

derechoe

derechoe

derechoe

nopev

nopev

nopev

joaten

joaten

joaten

nopev

nopev

nopev

nopev

nopev

nopev

Co. Tell.

acolemb

al fin

acolemb
al fin
acolemb

à los doctores conviene

Vengamos
levantar (el corazón)

con quien
la mejor

conviene para el cuerpo

asi

tenéis

luego

Marq.

adancala

quien

atubezan

equites dabeen

naqusi

dentdaquna

daquan

gracalai jaoque

nun

daqizun

gatozan

jaso

darabilgula

Est. noqaz

onena

bere aoz

datozanac

betor

naqizana

gaqzanoc

gorpukari daqzan

alan

dituzunian

qaitian

batzue (suj. posif)

badancazu

beraz

Berim.

acolemb

azqulnias

atuezan

acolemb

acolemb

acolemb

acolemb

jaoque

non

etun

noq

orequi

"

"

onena

"

"

"

naqizana

"

naqizana

naqizana

doqzanian

qaitozan

naqizana

"

orelan

Castell.

que os gaste

~~meiney go~~

~~no gaste~~

cada dia

" veamos

amar

~~meiney~~

esperando en el

"

"

en vano

las fiestas

"

mas de los horas

menos que los horas

~~ego~~ "

"

"

~~meiney~~

competente

"

desee a

~~meiney~~ para si

Todas las veces

lo que se llama

"

~~meiney~~ todas las veces

Marq.

jaulia

basancat

quizon bacochar

egunoro

dacusen

maite izatia

maite dan

~~meiney~~ icharoten

dehitzanac

deutsenac

alperrie

jaijac

ditu

orde biz gora

orde biz beera

dikuzanac

deutsenac

danquezan

iracatsi

jaquien

" dabe

opa deutsanac

horberarentzat

bedi

oni " dericha

aree (pauil)

canta nabarmenue

Bern

~~meiney~~ jagolia

~~meiney go~~

"

egunioz eguniaz

~~meiney~~ "

emamantia

amaten dan

~~meiney~~ "

" "

" "

" "

" "

~~meiney~~ aliphidano

orde bitic gora

orde bitic beera

" "

" "

"

"

" "

~~meiney~~ naopoj " irachupaj

"

~~meiney~~ upab

beti

overi dericho

~~meiney~~ "

"

3 (5 labels)

Centr.

Anat.

Ochand

6

jagolie
bouquet

"

egunies egunies

ametie

ametian dan

ickheroten

dahlennac {?}

"

"

jaiee

"

"

"

dituzenac

"

dangniezan

ireiatzi

jagquies

daube

"

hor ~~berentzat~~

"

" derecho

ai

"

jagolia

"

"

egunies egunies

ametes

"

"

"

"

arpelic

jaiee

"

biric

"

biric

"

"

"

dangniezan

egunies

jagquies

"

"

"

"

"

"

jagolie

"

"

egunies egunies

"

ametie

"

"

"

dotsanac

"

egusaije

daruz

"

"

daubezanac

dotsenac

dangniezan

"

jagquies

daube

" dotsanac

"

"

"

"

"

Castell.

Marq.

the Berm.

" tener

nai lituqiezanac
lucqui

qura " "

cuanto antes

albeit lasterren

" "

" a pella ?

biar dentze
balanca ?

" "

[al los malos]

dentza

" "

adolabere

" quichijenez

" [peine]

baru

" baru

ditubez

" dituez

exclanbere

" "

ditube

ditue

" á la noche

gabian

" gabian

" docto

jaquintu

" jaquintu

" nuevos y leccionis

arriantza eta ezuejaquiza

" " "

" dagorzanac

" "

eztaquijanari

" "

" dabinari

" "

" los enfermos

guezissuac

" guezissuac

" peregrino

bidarti esque

" "

" se llaman

deriche

" "

irabazten

" "

" ditu

" "

" vemos

dauzcu

" dauzcu

" heredero

jaubequei

" "

" principalmente

batzibere

" abereb

" cualquiera que hubiere en el que...

pecatu " jatorizua
beste adocin balenabere

" jatorizua pectua
" "

Centr.

Arr.

(Oct.)

7

gure leuquiezanae

an leuquiezanae

" leuquiezanae

" "

ennoade ennoage

regan & ednap

"

ednap

ednap

bier dentso

bear "

gobier et "

banco

utinyo

utinyo

dentso

utinyo

utinyo

"

quichienez

quichienez

"

ad ad "

ad ad "

"

ad ad "

ad ad "

"

ad ad "

ad ad "

dituez

ad "

ad "

gambier

gambier

gambier

"

ad "

"

arrouze eztaquiee

arrouze eztaquiee

arrouze eztaquiee

jagpazanae

jagpazanae

"

eztaquienari

eztaquienari

eztaquienari

daunenari

daunenari

daunenari

gaissoae

gaissoae

gaissoae

"

aveparabi

aveparabi

derechoe

derechoe

derechoe

irebastes

irebastes

irebastes

"

expotag

expotag

gibny

gibny

gibny

peratue

peratue

peratue

balenco

balenco

balenco

Cast.

Marq.

Berm

Sombre ó mizer
cualequiera
te franqizo
añadir
llevar

daesayma
qitzacume es emacume
exceimbera
zaitut
queitu
ernatia

"
"
"
zaitudaz
"
"
"
"

se dice
una firme resolucioy
por exitar a formar
imponer
pagar (pens)

siñue
xal-aqui sendo bat
enqitara iquinteco
iminten
igaro

"
"
"
"
"
"
"
"

pidiendo a

duazana
peti
esque daguala

"
"
"
"
"
"
"
"

ditugu
egitia barulic
atdao

"
"
"
"
"
"
"
"

dividir
esperanza
paratres losas
no pudiendo
poderes cuatra
avaricia
envidia

exibitu
icharopena
yru ganzataraco
xin talitz
ez jatorque (an egogu)
cequentas una
ondamuba
yques lojin
dentegun

"
"
"
"
"
"
"
"
"
"
"
"
"
"

hombres mundanos

mundutar

"
"
"
"
"
"
"
"

Car.

Manq.

Berm.

pasión
de nosotros
tocar

eban
cintzubei
grina
quengandic
ucututia

"
cintzubei

inmortales
don

quensizan
maitetu
illein
doya
iracurtia

"
guinaitezan

diñnan lequez
el du zaitkan
ernan gaizela

"
"
"
"

nos lleve
todo poderoso ~~quaisnati~~

daiganari
(quztija) nachuco
cenri
dentbat

"
quztija daiquianari

porque os amo

maita zaitudazalaw
dentstazula

"
"
"

"
"

Cent.

Ararat.

Och.

-
erlen

-
"

-
erlen
cimzubei

"
grine
queruqanic
-tie

"
"
" tea

"
"
queruqanic
-tie

- nei-
aman
"

"
"
"
"

"
"
"

- ye
iracurtie

dola
iracurtie

doye
iracurtie

dinovan "

dinovan "

dinovan "

" zaiterzan

"

"

~~er~~ roan gairzela
quziz poderosari

roan gairizela
quziz(") "

erlen gairizela
quziz poderosari

"

"

" aijaco

zuri
dentet

"
"

cevi
dostak

ametay zaituderzabao
dentetazule

"
"

"
dostazule

-copies du fonds Bonap. 10
dans Dipt. Biscaye

Catéchismes
biscayens

(Vergara,
Ordoño,
Plencia,
Aragorriaga)

(Cf. Llois imprime)

Astete añadido por Luarca traducido
al vasconco de Vergara por D. Julian Anchotegui,
cura Coadjutor de Sta Marina del mismo pueblo.

----- Gueure ets aietatic libran gaitzu gure
jaina eta jaingoicua. Sinisten dot Criadoriagan
ein - gaudic eban biztu zan ilhen artetic
igo zan ta jarita dago jangoico alde esumatic
birtza seculacua cernetan zadena santifican bedi
betor qu gana zure erretina emon egiizu gaur gueure
eguniaz eguniango. oquixa, eta parcatu izentzu gure zorae,
que gure zorburai parcatzen deusegun letz: eta ez egiizu
itzi tentacianan jauster, baina zurequin zaro
andara erregatu izu qu becatarixoa gaitic orain
eta quere eriozaco orduan. Salto zaitzala zuri deica
gaitzu Ewaren hime desterraco, zuri gaitzu eizpurua,
biurtu eizu gugana zure begui erregutitu orreic
iracutsi iguizu erregutu izu gugaitic. Ama santia,
mereti daigun. dira leulugua beguiratzen
deutse beste zaspirac gauza guztien gainiaz amatzia.
inor ez illtia ez ostutzia inori falso testimonioz ez jasotzia
ta quizurripe ez esatia. inoen ondasun bidelagueroric ez
nai izatia. mandamentu oneic bitan dade sartuta
gure burua letz. quizatasmu dira oneic bacar bategan
... aita dala virgina edo donzella zala senia jayo bato leen
jayo ezquero artu zituala qu becatarixoc salbazia gaitic
... jachi zala infernietara, eta aren etorrera santuaren zain
(eguzen!!) eodem quaso santuen arimac andic atara ituala.

an daquala jerrita alde esumatac onai ematera
 gorde ituelaco irauugo dabena gorde etzituelaco
 aguermen {exploration} itandu itantzen detent: cristana jara
 -frantzuten deitbat, bai janna nogandic datorzu -ien ori
 cer esan nai dau cer aitzen dozu cristoren quizonagaitic?
 artu eban fexia dauca daquana cegaitic?
 erredimian quinduenaren figura edo irudixa caintze dira?
 esumaco atz lolliaz aian jarmarequin
 Yja ceta? {ex nota??} deses gaiztuetatic
 ezquerreco solbardatic esumacora dei equiten deutsagula
 noiz biaz dozu obra onen bat astero quacen quiziaz
 ... arripitzen garaniaz, eta batezbe. altic jaqui, echeic
 urten, edo elizan sartzen garaniaz, jatoran, eta ezateran.
 ain sarri {souvent} nun nai gaituen orreic
 orren contra danca curukia mundic danca
 zairut cindualaco jaquin biaz dituan gauzac
 esa-ibazu orain biaz ditu eldan deimian
 ce orain tenengora gatocela esa-ize note?
 cetaco? eracusteco dancagun autortu
 icusi cinduan que jesucristo jayotzen?
 cegaitic ala iracusten desun, dauzatzunac dituzunac
 erromaniac dauzanac dauzatzunac crenun, daben lez.
 lehenac emotece ein izan arren ecebe-ecetic
 amatzeo banca jangoianac gorputic? ceni
 deritzo Cembat? Bi. eztauca ien onen {ay sing.?
 libran quinduen dinozu ba {bada, done?
 baten {unir} quinan quinduan be
 dade deritue duacen idiqui {unir}
 osotu pagan agueru cizualen inoltze acobran

illda beriala ditzuniar danguela arrenu ein dan
 naicelao naustiai dagote [el convento] cela daquizen
 gatocen bocala eoa aozena nozquin berba equiten
 dozu? Jangoria que Jannaz datolena izan desilla
 burrian gadenac paratu-izutzu egin desuenai
 paratu deszula dacozen zaden esa-eban
 barri onae aorban gaitian daigun {daigun = dezagun}
 daden que pe bankazu encomendan zaquitze
 iusi dou dautsun esa-idazu nor
 quizurrezuac quetatu bague equiten dabenac,
 eoa --- dinnana ala ete dan baldin ... equiten baba
 irauten desun lez jai egunac eztabenac
 ordu bita goa andie beera barre equiten deutenac
 or ilgo aliz etzuten {en-?} dangu? (= danca?)
 entzuta danca? esan eitzu quichienaz urtian beiz
 -- beru equitua onie obeto
 dangu? (= danca?) dandanac [subj. act. sing.] nortze
 dangu? gaizqui conulgatzes diranac ^{gordetzen} ditue
 mandamentu onie? baicitzian egiten ditue beatu
 mortal bi. jai baez bat eguardituz equinaz
 arte leique goitiaz cerbait? ete agabian?
 nastzeu eta nortzei eragotzen jate (?) arrauza,
 ta esne gaurac jatia. eztaquizarari irautsi
 conegidu paratu consolare argaltasunac
 sufridu. illa gaiti [en faveur de] jaten emon
 -- nortzei gaurac jantzi pelegin eoa bidezguai...
 deriste queis ~~ta~~ ta nortzei aizen emoten diran
 -- ein salban leique quizona izten baditu
 cela deitzo gracia onie? gaituana

ein aurrera eruan, eta ein acaban quinaigut
emoten desam nobidu (nouon) naico quinduaniana
berai equinaz gurasvetatik datorcuna errazoiarey
-- eadecin quizon, nai andracunle. ur utsa lota
humiari burura, eta botakzen jacos bitarte artan bertan
esan biar da artu quinduan febian elduazquero
-- artu baño len cegaitic deritzo quentzeco
-- aozgo confesitua astiro -- da asoz obia aticimua
baño. parcatzen jacos becatu mortal quetisc
queixenac diñueney secula dituanacpe
eztabeenac cer egitia ondo legoquiro latti ---
emoten desam luzaro pappu quinaigutis
beren peatuen parlatu dequizon? ondo litzaque
erraz (failement) bebratzigaitic
bularra jiaz pario esque gadela Jangovicuari
gauza onen medioxo bancagn?
azquenenag dauzcanari legoquixo
izan deñ ondo confesanta batorquixo (s'il
lui vient) ezpatatorquixo barriro
juan baño lenago gaberdio anabixetatic arie eta
comulgau arte ecerchobe jan edo edan bague.
(consagran ezquero {raher de vis se x n' apo partout?})
azquero bago hostixia {l'hostie}
ondo batorquixe artutaquero peligran
dadenac bague eta confesan ein badeiteque
-- Sacerdote edo abadiari zor jate alcarrequiz
bici ditcen eztabenac ira edo
osarrecumbtia esaten jaten {datorcen} overi
arrecogaitic gauza andi edo pixutuan alqueixago

ciquinen Cer da naguitasuna? Ubra onae
 equiteo atzerapen edo jausitasuna. ecebecetic
 bere Magistariaren contra beste asolegiar jaqui zalako
 (por haverse revelado) quiere qu gaudie bota ein
 daiquegulara esperantzia daucaquin
 errozazaz {bezando} {errezauric dau les 5 cateh} nere
 - azaz gusto arbeia {gustar con la boca} surraquin
 esunagis iutzia {tocar con los manos, les 5 cateh. ucututia, ie
 et.} emosum {nos dio} ecarteo entedimentua
 - erabilteco aman daingun {para que le amemos}
 ill ein deitegiara {immortal} equina
 leuengua bigerrena bigarrena anai cagarrena
 jabe ase-betia {chartos} biotz - garbinae
 baquetsuac cegaitic berai esango jaten Jangoicurea
 semiae. oretan beren biotza ifiuta eztaqueneac.
 nobere atsegiuac nai ezleuqueneac
 dauzqueneac beren quina citat eta inclinacio charrae
 eirie naiz izan dituala esperantzia illezcora
 arpegiuz arpequi iuesi gaibzen bilduric pe bague
 goician goiuan egunero iracorri gabro
 arbeia da... diñuan letz ibilli artabore equin
 quinduen conferatien naitzaco cegaitic ere {parque?}
 zait udalaco artzen dot esquiñzen detsut nere
 biotza, obra eta... daucah parcatu deustazula
 - goizian iratzarten danian esquiñico dentsa ain
 - gabian oian sartu bano len belannico jarri ecele etic oriau
 - ezantzeo esquiñzen detsuet danian jantzi deñian
 notzan gorde nozulako izan bitez nire
 - esape naotzu arren emon deidazula beriala

Ama Virginia gaurtz biurtu dentsa naitzazu
esquitzen Aingueru quoadacuari ots egingo dentsa
-- emon izan detsura areen argitu naizu
astera doianian laquin eibazu kenditu etzaitan
-- jan auerian betor quacen detsuqu
emon descuzun que irantxo erlojuare
izten emon-izazu balego zu zarana zaralaco
izan deilla beste onen antzeoren batzue din
emon eutsan que artian erregatu izu gigaite...
detsuqu ezarri deliquzula curutziazen bidez (an mozes de)--
izan gaitzen izan deilla baldin batzue
bestela. Elizacoe gaixoren bati daroiazteniaz... egingo
dentsa Ein badaique (il ve pourrais pas?)
gabian vera egin bato len nozan ezaidala arren,
-- jartxo gan onetan argitu naico leuquian
biarco banen ete naqo? libzateque nirequiz
ayue! ce naizen ezpanaiz ditur
gueluenez (an moins) arren ill nadi ni!
zubei Deboiue onen gogozago ta obeto egingo
daitzun ezteilla zure cuato ezo etzaleara argitu--
Ezta erroz aitzen emotio darabiltz jaxetan
-- misterio onie dira azquenengo postac
leitezque astelenian egubieniaz egubazteniaz
zapatuan domecan martitzieniaz egubacitzian
ez presa-presaca mudi-nai ibiltetz
persona bie orie eta errezatzen dardnana
acaban arte. erabilli datorcon
esatu deixola gorde daixala iracitxi desun

.. jarraitu zue pe onei, egaite eze gaur jaquira da ---
 eztabeenae ezebe eztabe orruqi izaxezu
 -- itxu berac gaitie be dituzun igues equiten badetsu
 -- ifinten da errosarixna ostia esqie gaitzu
 ifinten emen dit aurera artaloze gaitzu
 zorreen [des detas, gén.] albait len juan ditzen
 utetzen edeguko dituzun nire ezpanac bequira izu
 -- eta erdu laster artu gaitzu Aita guria bat
 Topan ebeneua eusqueraz Gesemario hortuan
 egin, ebanacu entseuena. etorreracu
 .. cernetara jasna-izan zaneua. orruqin zaitte gurequie
 ez queizeo (x, y nē prot-). ez equitiarrey.
 arimen daco. zure semetzan entregatzen gaitzatzen
 alcantzan deiguzula ez seula batere beaturik equiteo
 gracia Jangoimari nai deingula gure cele,
 ta berenigeracu ebe guztietan sartu, izan, eta
 queitzia devocio onea.

Orozo

82

(Uniate)

Catecismo Orozcu eusqueran

bata beoquin, jannae libran gaizin ---- aoban
 jaincoae libran gaizan libradu gaizuz
 cernin ein euen (sing) igon giganancha
 (vers) arpelic yajae yajo azquero
 an dagobala noyane yatorzu esuco orordagaz
 -- libran gaizizantzat nos osite goazanean
 -- vetic yaguitordain etsetic urteitordain --
 garlanean onembeste nondi danco zaituguz
 -- dituzan. euesi iereti esan eguidazu
 -- cimbat entendidu bear dituz eltzaiten daleen
 -- daren cietan -- dican yuesi
 euesi cendun igaiten dancaguzanae
 dozuzanae dancaganae emoitico al leitequeanic
 andiena eeinguegagan ona asiera eta acabua
 dabelaco (sing) eerberecetic ceu gozatiteco
 -- emsten espiritu ntsa banco [a-t-it]
 ceineri derecho quinduzan boga
 ecererie urteiten elala (sing) quinin
 quenduin nosie derechazu derecho
 -- janguioa egino bere euesi bagapic inois
 berroqueigarren aobuin enqueran dancuella
 (pl.) eguiten dandeen gorputza garesala
 dancaguzan nasalaco Dokoresi jagoque
 gatorzan [allon] darabizula inuin dozuzala

norraz [de qui] datozanac izan dila [desile]
 erreinan dazala gagozanac quere zordunai
 porquetan dentseguzan lequez equin derisunenai -
 librain gagozuz gueztatik [man plus souvent on a-rie]
 -- asiqueron vrelberencia equin dazoguntzat.
 dentsegu dentsegu bedeinatu daquientzat (hor
 qui il le...) banat, eta brachas dancu beris.
 encomendian zaquioz [avant, equioz] dacusgim orain
 yurazpizaitia gaituz... lurretan sinitupen dabeneac
 -- ez daquianac artzaiten ditulzanac
 alperrie dancunac order biz gora, eta
 -- aez beira gura eztauden humiac nagosiagoac
 guntzaraco bidac artzaiten ditulzanac... sartzaiten dira
 -- dazquiezau bato quezago dazquiezauac
 -- nagoaqueen estadue manatutes dabeneac
 orbitutes danac iminten dabeneac equiten dande
 -- nagusieneac cineri derichos artzaiten
 dazquiezauac ezlites y anbeares
 dancu? albat leen agnis duten da
 equin eztaben peaturen bat dabilena
 aurpegiu esan equizuz mandamentuic
 garetan edolabere [en moins?] comulgauco
 comulgnetea baran equitea paguetea
 obeto gordetaco (hor dagoz gordetan ditulz [et-
 qui il le...]) ezusten gosseon leez artin lei?
 usetan dona arramutzaric eta esne ganzaric
 equiten dandee eztaquionari enotea
 erroteta deriche (à ena) ezti realaco dituz
 imini bagoz deriche ein aaban quinaiqueas

emiten / iero enrac quieroz equis daquies guraco
quemquean lequez quenzaites yatorum { qui
vous vient? } sarzaites da maldad nora loaz seinchnic?
dauque leu atan icusi erzanque cerbaist
-- galzaites equis daroban peatna ariscnon
-- ezartes yacala seinari ma, albasedi burura
ezartordunz ancao nie bateatntes zaitudaz
galzaites artu quendum fedon anleen
dempora ataraño nondi equiten da mandamentuetati
ateraten ezantuteco arjia litacoba
si vetatic amore garbiti datorrelaw hildurletic
-- obetoazgo acordetan bayaco penitencia equinda
barriso { de nouveau } barriz { quant à }
lozunda daquisola emonico penitencia
edo lar luzaites quztiauz (pl?) irabariagaz (sing?)
-- doozanac que socorridu quinaiz { les }?
badoquz paratu daquionizat ondo litzateque
-- bayaz { mais } sequentuteco izan dinkzat
{ deaint? } gaberdico gogora bayatorco nos
ur tanza batagaz ardao pista bat bago?
hiciric ala ilic dago gogoran darabilzala
inderra artzaites zor yaque errespeto andiagaa
ezconduei bici dittezan yria edo aserracuntzia
uena icena peatn mortales icena echatorque
ain ondo gurari diar bat ientzucoganic inles equis
-- yaigui ientzuei iqnes dancaquin artzaites
- equitea uentuteco centzunac { sens } ezagututeco
bada { enim } euei emongo yaque icena persecutiōa
darvieuac dotozan ifini euren burnai ta bestenai

bagne ora emon daroyenae. ouli (à ens - u)
ceimbat gachic batbere bayoric bagoz
copinataco ganchen yaquiten ori
sinmen leguez eroan gaizala (nos llese) nachaco
cusi (à vus) erreghen daquiozula
amet an zaitraazalaco (je vus sing.)
zu ofendida cinainedazan oosino guztietati --
acaburaguiño.

[illegible]

Catechisme de Plencia

{Uniate}

{Collins 79, ??}

—

fiel quistie obligauric dagoz
 euren viorz quistie qure antze Santuegaz
 il qure izan eban arerio denquetatic zu
 acostunbranc zara denquetatic denquetatic
 libran gairuz quere Janne ta Jamgoicoa
 cein sortu zen yazo zan Virginlaganic curifiquetue
 ...entradue zen , aric ingarren egunean viztu
 zen ilen arteric igon eban cernetara dago yarric
 esumalo aldetic vicie eta illec jurguetara seculo
 perteneietan yacz yaczanai aitea dala
 dire oneic lehenoa quizon dan aldeti sortue izen zala
 queldituten zala yazo bano lenago, yazo queran, da yazo azquero
 qu peatarior salbetearren yatsi ceta
 ichoten egozan qureso Santuen arimac vizta zala
 an dagoala yarric esumalo aldetic onai emotera
 santifiquede bedi detor ququene quere quere zordine
 paratuten dentseguozan lequez , eta ichi ez equiquizu , baze [mais]
 libran gairuz gacheric zuquere besenquetea zaza zu
 besenquetea da qu peatarior gaitic orain
 zuri degez gagoz erri onetan orree [vonee]
 dire onetea [aimer] yaze inor eerez
 quzuric ez esatek amar manamentu oneic ... dire --
 litan norognic yatorzu? ulertutes dozu dancan
 quenduen ceimbel agoan Jamgoicoa
 libran gairuzen pensamentu delinquetatic

Do esumaco esauo abamar lobiaren urango biezaz erutze
bat equitea dogule noss asiten dogun quzien
-- etseie urteiten dogunean, ellessan sartuten gareanean,
yatera gozanean, eta yaten gareanean oira lo equitera.
-- cegaitie ece dempora quztietan ^{perseguitan} gaituezan.
dauco cituzelaco adoretan zaituguz, Cristo, etu
bedeinquetuten zaituguz esan equidezun
Lelengorik asiten gareala --- irecasteo cusi ez dogune
sinistuteta ceruse coten / danquezueenac doguzeneac
(^{sup}zuz) [danquezueenac - dituzeneac] {elleb} equierco
gure dabon quzie equiten danelaco. exerbereetie
equin cituzelaco emaiten peatue paraituten
dituzelaco. Banio -- gorpukie? Zan Zen
ceneri derichon cimbet etatic salban quenduen?
izen zan eceretie gorpukie atan gura eban
ileta quero besierichatic quenguen {quengozan??}
-- derichue doazan cenera doazan egon ezquero
beran danola munduaren az quenean
munduaren atzena bozu? nasalaco
yaguingo dandien banaz {banancaz} gatozan
-- arimaco aluen darabilgule doguzela uogaz {uotaz}
-- danquezalaco santifiquedabedi izan dedilla
-- betor erreinan daquiela emon daigule {daigula}
-- gagozanac paraitu daiguzela gure peatuec
denbueri {sing} diabruac daarguzan pensamentu eta
tentaciuoetan libredu goguzuz gacheric
altzanteco alan izan dedille emotera esaten doguze-
ueon {quand voy les dites} virtutez beterico andra bat
equin blas dentsezu santuec biar ete dentseque?

equin zituzen banqueru? {avez. von?} bai,
 jainna, banquet, eta quizon baco^{schae} & danco berea.
 eta equinean equinean herari erezan eiquiozu.
 dabilhedeac deri ez dagocala arku quinaigue
 galeraotes bada ordu Bitic beeraoa bada
 guresoac gurasori nagosiagoac
 mandamentu outan gurasoaganaco danquezan
 nagusiagoac exotea danquezanac eta eurai
 yagoojien estadia arriuan norberari edo beiteri
 birao equiten deitzaue "Arren bada nilla demonio
 infernure erango al nazpoc." Arren bada orche illic
 queldituco al az." oreri dericho yacu
 yzan gaitzala pensamentu loyoc {sals?}
 tocamentu loyoc equiten deitzezanae nabarmenqueriac
 erazozaren contra lainbesteco? fide burtin bear
 deitso (?) quenda deitsan deitu, eta onrea. cembat
 edolabere {an moins} baran darabilguzela
 dituez {ilber} gaubean anontzac eta ezueyaguiac
 - cimbet gorputzeri yagoozanac ileatizitea
 billosac {lermit} deriche bagoz beste batzue, ordubereacoe
 esaten yagoozanac densurzen {qui illes a nous} yagooten
 garenean dacarquine confisetan danari... ce berba
 esaten deitso? Nic parcatuten deitsozaz zure peatubac
 eta parcatuten eta yacoz? Madaleneari burueta gogora
 earteco, edo cimbet peatu equinderen yaquiteco
 motu litecoa quizenac diñoe northue ueste izan leique
 izengo da erabilli iminten luzaro pagante
 quinaigue jamgicuari gagozala irebaiegar
 doozanai ete quinaiguebe? parcatuten yauleco

eguziezo zausi ostringoa cer equin lequie
[els] artuten ez badabe elerquinonai
langarrena aserre charra. deitutes dentsezu pestu oneiri?
deituten yaquee echatorquee harriz aiz ondo mortalen
icena yro, eio aserre charra besten ondo iusi eüne
-- yñes equin bear dentseguen arimaco averisac dire iun.
-- yaiqui danquegyn [la] obligamoon
surregaz usein equitea emon ensuzen [il nous les donna]
-- bera servidu quinayen [afin que...] amon quinayen
dola, dolaac (don, dons) yanbeac izango
zorioneloe - venaac boquet suac derichol oneiri
-- esquinitea goyoan erabiltza dinnan lequiez
-- equizu bada zue bere alanche anguern bat
Zuenduo zaituzana, neurri onleaz, eta beste, berari
derichazanaaz, yarraitu daquiozun sendu, ta firme
cermen bideari, eta quito eldu zaiterzan Jamgoicoo
icusten letio zoriontasuness, cēstaraac equinec izan quinean.
Jamgoicooe quitzio ~~eta~~ ara eroan gaquizele. Alen izan
desilla. nachaco zaresna zaresalao, eta
anetan zaitudazalao (cūq.) parcatuo dentazuzela cura
osol quitziz precioso, paino, ta eriokegaitie. eta cer serbietan
iranteo neurri eriokezo ordura artean.

+

- el ms. se halla en Dipt. Bizk.

catp. 3-a

- editado en 1862-1864

La doctrina del Padre Astete añadida
por Luarca traducida á los cinco subdialectos
bascongados del dialecto de Vizcaya, á sa-
ber, el subdialecto de Marquina, Bermeo,
Central, Arratia, y Ochandiano, por el
Padre Fr. Jose Antonio de Uriarte, Misio-
nero del Colegio de Bermeo.

Para

El Principe Luis Luciano Bonaparte.

Prologo.

Una de las cosas en que debe ponerse un cuidado especial es en que los catecismos de la doctrina cristiana de cada idioma y sus dialectos sean uniformes siendo unas mismas las preguntas, respuestas y hasta las palabras. Hai sobre esta materia varios decretos de la Sagrada Congregacion en los que con mucho empeño encargan la referida uniformidad. En el bosnense dialecto de Vizcaya hai cinco cartillas de doctrina cristiana; á saber, la de Marquina por D.ª Juan Antonio de Moguel; la de la Vicaria de Busturia; la de Olaceta; la de Arzadun, y la de Elodio: hai tambien muchas manuscritas. Todas ellas son diferentes entre si. De aqui resultan muchos y graves inconvenientes. Muy a menudo los padres aprenden la doctrina cristiana por un catecismo, los hijos de otro, y al tiempo de repasarla se confunden: cuando una persona pasa de un subdialecto á otro se encuentra con diferente catecismo: sucede tambien que en un mismo pueblo se aprende la doctrina por varios catecismos. Es tambien un grave inconveniente para los eclesiasticos tanto en su pueblo, como cuando tienen que ir á pueblo de otro subdialecto. A fin pues de evitar estos y otros graves inconvenientes me he decidido á hacer la adjunta traduccion de la doctrina del Padre Astete añadida por el Señor Duarca á los cinco subdialectos del dialecto bascongado de Vizcaya poniendo el texto castellano al frente. Mi principal objeto es uniformar la doctrina, esto es, que en todos los subdialectos

Sean unos mismos las preguntas, respuestas y palabras, pero dichas estas cada uno en su subialecto, pues de este modo se uniforma la doctrina, se aprende antes y mejor, y se retiene con mas facilidad.

Central

Arratia

Uchandiano

Lehenkoa becoquien,
bigarrena avar, ingarrena
bulerrien, queure Janne
Jangoicogaz berba
egiten dogule.

I.- Eracutsi celan?

E.- Cuntze santieren
señalegaitie, queure
arrietaric, libren gaizuz
queure Janne ta Jangoicoa.

I.- Legaitie cñatuten
zara becoquien?

E.- Jangoicoa libren
gaizen pensamendu
charretaric.

I.- Legaitie avar?

E.- Jangoicoa
libren gaizen berba
charretaric.

I.- Legaitie bulerrien?

E.- Jangoicoa libren
gaizen egite ta querri
charretaric.

I.- Cer da Aitieren
egitue?

E.- Da esuco
esuco atz bigaz cuntze

lehenkoa becoquien, bigarrena
avar, ingarrena bulerrien
queure Janne Jangoicogaz
berba egiten
dogule.

Eracutsi zelan?

Cuntze santieren
señalegaitie, queure
arrietaric, libren gaizuz
queure Janne ta Jangoicoa.

Legaitie cñatuten
zara becoquien?

Jangoicoa libren
gaizen pensamendu
charretaric.

I.- Legaitie avar?

Jangoicoa
libren gaizen berba
charretaric.

I.- Legaitie bulerrien?

Jangoicoa libren
gaizen egite ta querri
charretaric.

I.- Cer da Aitieren
egitue?

E.- Da esuco
esuco atz bigaz cuntze

guitie. Lehenque becoquien,
bigarrena agien, ingarrena
bulerrien, queure Jangoicogaz
berba egiten
dogule.

Eracutsi celan?

Cuntze santubien
señale gaitie, queure
arrietaric, libren gaizuz
queure Janne ta Jangoicoa.

Legaitie cñatuten
zara becoquien?

Jangoicoa libren
gaizen pensamendu
charretaric.

I.- Legaitie agien?

Jangoicoa libren
gaizen berba charretaric.

I.- Legaitie bulerrien?

Jangoicoa libren
gaizen egite ta querri
charretaric.

I.- Cer da Aitieren
egitue?

E.- Da esuco
esuco atz bigaz cuntze

Castillano

zaremos alguna
buena obra,
o nos veremos en
alguna necesidad,
tentacion, o
peligro, principalmente
al levantar de la
cama, al salir de
casa, al entrar en la
iglesia, al comer
y al
dormir.

Marquina

doqum quztijan, edo
preminu, tentaciño,
edo arisuren baten
aurquituten
garianian, bategere
vepie jaguieran,
echetic interan,
jatorubon, ellessan
sarkzielan, jatorubon,
eta ora etzieron.

Bermeo

doqum quztijan, edo
preminu, tentaciño,
edo arisuren
baten aurquituten
garianian, bategere
etie jaguieran,
echetic interan,
ellessan Sarkzielan,
jatorubon, eta ora
quazanian.

p. 17
Central

bat equitie, becoquitie
bulerrera, eta
ezquerre sorbaldati
escacora, Trinidad
guztiz santue icentetan
dogule.

I. - Grautsi celan?

E. - Aitieren ta
Semieren, ta Spiritu
Santueren iceniz. Amen.

I. - Nos equin
hier dogu curutzieren
señale ori?

E. - Equite onen

bat asten dogun
guztizien, eta
premiue, tentaciuo,
edo arriscuren
baten aurquituten
garienien, batez bere
oitie jaigueran,
etsetie urteijeron,
ellessan sartutorduen,
jatoriden, eta
ora gozaniien.

Arratia

bat equitea, becoquitie
bulerrera, eta ezquerre
sorbaldati escacora
Trinidad guztiz santue
icentetan dogule.

Erantsi celan?

Aitearen ta
Semieren ta Spiritu
Santueren iceniz. Amen.

Nos equin hier
dogu curutzieren señale
ori?

Equite onen bat

asten dogun guztien,
edo premiue, tentaciuo,
edo arriscuren
baten aurquituten
gareanean, batez bere
oitie jaigueran,
etsetie urteijeron,
ellessan sartutorduen,
eta ora
gozaniien.

Ochandiano

bat equitie, becoquitie
bulerrera eta ezquerre
sorbaldati escacora
Trinidad guztiz
santue icentetan dogule.

Erantsi celan?

Aitieren ta Semieren
ta Spiritu Santueren
iceniz. Amen.

Nos equin hier
dogu curutzieren señale
ori?

Equite onen bat

asten dogun
guztizien, eta
premiue, tentaciuo,
edo arriscuren baten
aurquituten
garienien, batez bere
oitie jaigutorduen,
etsetie urteijeron,
ellessan sartutorduen,
eta ora gozaniien.

Castellano

Marquina

Bermes

P. - Porque tantas veces?

R. - Porque en todo tiempo y lugar nuestros enemigos nos combaten y persiguen.

P. - Que enemigos son estos?

R. - El demonio, el mundo y la carne.

P. - Pues la cruz tiene virtud contra ellos?

R. - Si Padre.

P. - De donde tiene la cruz esa virtud?

R. - De haberlos vencido Cristo en ella con su muerte.

P. - Cuando adoras la cruz como decís?

Cergaitic aimbeste bidas?

Beti ta lecu gustijetan quere areijnac esetan deusculaco ta persequietan gaitubezalalo.

Le areijo dira oreec?

Demoniua, munduba ta araguija.

Curutzia al danza indarra areijo oreec goituteo?

Baizanna. Mundie danza

curutzia indar ori?

Cristoc bere erioziagaz anche goitu cituzalaco.

Curutzia adoretan dozunian elan esaten dozu?

Cergaitic aimbeste bidas?

Beti ta lecu gustijetan quere areijnac esetsiten deusculaco ta persequietan gaitubezalaco.

Le areijo dira oreec?

Demoniua, munduba ta araguija.

Curutzia al danza indarra areijo oreec goituteo?

Baizanna. Mundie danza

curutzia indar ori?

Cristoc bere erioziagaz anche goitu cituzalaco.

Curutzia adoretan dozunian elan esaten dozu?

Central

Cegaiti ainbeste
bider?

Beti ta lecu
quztijetan quere
arerioae esetsiten
densuelaco ta
persequietan gaituegalaco.

Se arerijo
dire oreic?

Demoniñoa,
mundue, ta araguije.

Cumtzie arerijo
oreic goituteo
inderra danco ala?

Bai jarne.

Nondie danco
cumtzie inder ori?

Cristoc bere
erijoziegaz ainche
goitu cituzelaco.

Cumtzie adoretan
dozunien celan
esaten dozu?

Arratia

Cegaiti ainbeste
bider?

Beti ta lecu
quztietan quere
arerioae esetsiten
densuelaco ta persequietan
gaituegalaco

Se arerio dire
oreic?

Demoniñoa,
mundue, ta araguije.

Arerio orei
quiezo equitico cumtzie
danco inderra ala?

"

Nandi danco
cumtzieac inder ori?

Cristoc bere
erijoziegaz ainche
azpiretu cituzelaco.

Cumtzie adoretan
dozunien celan
esaten dozu?

Ochandiano

Cegaiti ainbeste
bider?

Beti ta lecu
quztijetan quere areriquee
esetsiten densuelaco
ta persequietan
gaituegalaco.

Se arerijo
dire oreic?

Demoniñoa,
mundue ta araguije.

Cumtzie danco
ala inderra arerijo oreic
goituteo?

"

Nandi danco
Cumtzie inder ori?

Cristoc bere
erijoziegaz ainche
azpiretu ebazalaco.

Cumtzie adoretan
dozunien celan esaten
dozu?

Castellano

Margina

Bernes

R. Adorámoste
visto y bendicimoste,
que por tu santa
cruz redimiste al
mundo.

Adoretan eta
bederikotuten zaituzte
Cristo, ceure auzte
santubaren bitartez
mundu berredimian
cendubalaco.

Adoretos, eta
bederikatuz, zaituz
Cristo, enue
cumbre santubarez,
bitartez munda
eredimendu
cendralaw.

Central

Adoretan eta

bedeinquetuten
zaituguz Cristo,
ceure curutze
santuen bitertez
mundue erredimian
cenduelaco.

Aratio

Adoretan eta

bedeinquetuten zaituguz
Cristo, ceure curutze
santuen bitertez
mundue erredimian
cenduelaco.

Ochambiano

Adoretan eta

bedeinquetuten zaituguz
Cristo, ceure curutze
santuben bitertez
mundube erredimian
cendubelaco.